

Täysistunto

Torstai 5.4.2018 klo 15.59—20.07

2.3. Suullinen kysymys yritystukien leikkaamisesta (Antero Vartia vihr)

Suullinen kysymys SKT 44/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Vartia, vihreä eduskuntaryhmä.

Keskustelu

16.36 **Antero Vartia vihr:** Arvoisa puhemies! Porvarihallitus ei kolmen puolueen kesken onnistunut viime budjettiriihessä löytämään euroakaan säästöjä yritystuista. Tämä päätettiin ratkaista sillä, että perustettiin parlamentaarinen yritystukityöryhmä, jossa mukana on siis kolme puoluetta, jotka eivät halunneet leikkauksia tehdä. Mukaan otettiin kuusi muuta puoluetta, otettiin elinkeinoelämän edustajat valvomaan tätä keskustelua — siis nämä tahot, joille tukia maksetaan — ja päätöksiä tehtäisiin ainoastaan siinä tilanteessa, jos kaikki puolueet haluaisivat näitä leikkauksia tehdä. Selvää oli, että tässä ei tulisi onnistumaan, mutta voin vakuuttaa, että se ei jäänyt meistä vihreistä kiinni, että leikkauksia ei tehtäisi.

Suurin osa yritystuistamme ei edelleenkään täytä laissa määriteltyä hyvän tuen kriteeriä. Miten te, arvoisa pääministeri Sipilä, aiotte toimia tämän osalta jatkossa? Onko mielestänne hyväksyttävää, että teidän hallituskaudellanne yritystukia ei onnistuttu leikkaamaan, vaan niitä pikemminkin lisättiin?

Puhemies Paula Risikko: Kumpi vastaa? — Ministeri Lintilä.

16.37 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli tosiaankin minun asettamani työryhmä, työ luovutettiin minulle. Asia on erittäin vaikea, kuten nähtiin jälleen kerran. Siihen, minkä takia ryhmään otettiin laaja parlamentaarinen pohja, yksi syy oli se, että katsoin, että on hyvä kaikkien puolueiden saada se sama tieto, mikä koskee näitä yritystukia, niitten asettamista ja myös niitten karsimista, ja tämä tiedonsaanti varmistettiin sillä, että siinä oli myös oppositio mukana. — Tämä on sinällänsä ihan mielenkiintoista. Aika usein oppositio vaatii, että he pääsevät päätöksentekoon mukaan, [Välihuutoja oppositiosta] nyt se oli huono puoli.

Valitettavasti siinä ei suurempaa tulosta saatu. Mutta en pidä täysin heikkona sitäkään, että sitä kriteeristöä, mitä yritystuille pitää asettaa, saatiin muodostettua. Saatiin muodostettua myös kuva siitä, mihin päin yritystukia tulee kohdentaa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vartia jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2018 vp

16.38 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oliko tosissaan niin, elinkeinoministeri Lintilä, että työryhmän tavoitteena oli muille puolueille vain tiedonanto, että näistä leikkaaminen on vaikeaa, että tavoitteena ei ollutkaan leikata?

Suomen taloudella menee tällä hetkellä hyvin. Meillä on mahdollisesti käsillä suhdannehuippu, ja siitä huolimatta me emme saa taloutta tasapainoon. [Simon Elo: Kenelle ansio kuuluu?] Vaarana on, että seuraava talouskriisi alkaa jossain vaiheessa, ja meillä ei ole niitä samoja puskureita kuin vuonna 2008, kun meillä oli ylijäämäinen valtiontalous, meillä oli Nokia, meillä oli huoltosuhde kunnossa. Meillä ei ole resursseja ottaa vastaan seuraavaa talouskriisiä. Yritystuista ei voida leikata enää kriisin tullen, koska silloin työpaikkoja menetetään. Mutta nyt, kun on nousukausi, jos jokin laitos suljetaan sen takia, että tukia ei enää makseta, ihmiset työllistyvät muualle, eikä meidän tule muutenkaan tukea kannattamatonta toimintaa tänä aikana. Jos niitä leikkauksia ei nyt tehdä ja säästötarpeet ovat suuret seuraavan laman tullen, niin säästöjä ei enää tehdä yritystuista vaan niitä joudutaan tekemään paljon vakavammista asioista, kuten terveydenhoidosta, sosiaaliturvasta ja koulutuksesta. [Puhemies: Aika! Kysymys!] Arvoisa valtiovarainministeri, tiedostattehan tämän riskin?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Lintilä jatkaa.

16.39 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei Suomi mikään kummajainen näitten tukien kanssa ole. Näitä tukia on kaikissa maissa Euroopassa.

Ensimmäinen kysymys tietysti voi olla sekin, mikä määritellään tueksi. Minä luulen, että aika harva suomalainen tietää, mitä kaikkea tällä hetkellä määritelmällisesti luetaan tueksi.

Se, että työryhmä ei päässyt yhteisymmärrykseen, johtui tietysti pitkälti siitä, että eri puolueilla on erilaisia painotuksia erilaisten tukien suhteen. [Vihreiden ryhmästä: Mitään ei leikata!] Meillä esimerkiksi suuri osa tuista on energiaan kohdistuvia. Me olemme edelleen hyvin energiavaltaista teollisuutta sisältävä maa, [Eero Heinäluoma: Kylmä maa!] ja sitä kautta me olemme saaneet kilpailukykyä. On pystytty pitämään energian hinta kilpailukykyisenä, sitä kautta me olemme saaneet kilpailukykyä, pystyneet turvaamaan työpaikkoja, saaneet lisää työpaikkoja. [Puhemies: Aika!] Eli kyllä tämä kaikki, kokonaisuus, liittyy toisiinsa.

16.41 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritystukiin odotettiin suuria muutoksia, ja julkisuudessa on puhuttu, niin kuin Vartiakin tässä nyt ja moni muu vihreä edustaja antaa ymmärtää, että yritystukia voidaan leikata helposti miljarditolkulla. Yritystukia ja verohelpotuksia on olemassa, jotta Suomi on kilpailukykyinen. Lisäksi meillä on oltava verojärjestelmä, joka edistää yrittäjyyttä ja joka pitää maaseudun elinvoimaisena. [Jyrki Kasvi: Tuettu teollisuus ei ole kilpailukykyistä!]

Tässä listassa oli mukana myös muun muassa yrittäjävähennys sekä osinkoverotuksessa olevat huojennukset, ja joku oli sitä mieltä, että näitä olisi pitänyt leikata. Kysyn valtiovarainministeriltä: Ovatko nämä yritystukia, siis osinkoverotuksen huojennukset yrityksissä, jotka maksavat jo yhteisöveroa ja joissa yrittäjä maksaa sekä tuloveroa että kaiken maail-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2018 vp

man muita veroja? Olisiko tätäkin pitänyt leikata? [Antero Vartia: Arvatkaa, halusiko KD leikata?]

16.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esimerkki osoittaa hyvin sen, kuinka hankalaa on erotella sitä, mikä on yritystukea tai mikä on toimiva osa esimerkiksi yritysverojärjestelmää.

Meillä on tällä hetkellä erittäin tärkeää se, että meidän yrityksillä on ennustettava toimintaympäristö. Nyt viitataan esimerkiksi tähän yritysverotukseen itseensä, ja siinä hallitus on tehnyt määrätietoisesti politiikkaa, jolla me olemme pitäneet yritysverotuksen ennustettavana, emme ole kiristäneet yrittämisen verotusta, ja se osittain on pohjana sille, että työllisyyskehitys on niin vahvaa.

Mitä tulee yritystukiin, niin tiedostan kyllä tämän edustaja Vartian tuoman huolen siitä, että kun seuraava lama tulee, niin silloin joudutaan varmaan taas olemaan sen tilanteen edessä, että jostakin pitää vähentää. Jos me emme saa velkaantumista kuriin siihen mennessä, niin silloin ollaan taas ikävien päätösten edessä. Mielestäni on harmi, että ratkaisuja ei löytynyt. Meidän pitäisi pystyä jatkossa löytämään yhdessä ratkaisuja, joilla pystytään samaan aikaan pienentämään päästöjä ja edesauttamaan [Puhemies: Aika!] meidän elinkeinorakenteemme uudistumista.

16.43 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritystukityöryhmä teki huolellista, hyvää työtä, perkasi kaikki yritystuet, suorat ja verolliset tuet, ja tämän työn pitkäkantoisin, hyvä vaikutus oli se, että me löysimme uudet, kestävät kriteerit, joilla tulevaisuudessa yritystukia voidaan arvioida. Se on tämän työn suurin saavutus.

Sitten pohdittiin sitä, voiko sen ohella tuoda jonkinmoisen yritystukileikkauspaketin, jonka mittakaavasta me puhuimme — 100 tai 150, 200 miljoonaa, jotain sitä luokkaa — kaikki siinä työryhmässä puhuivat tästä. Nyt vain kävi niin, että semmoista yhteisymmärrystä ei löytynyt. Meillä oli erilaisia tavoitteita eri ryhmillä, ja semmoista yhteistä näkemystä siitä, mistä leikataan, ei löytynyt. Meilläkin on omat tavoitteemme, en lähde niitä tässä luettelemaan.

Mutta minä halusin vain sanoa sen, että tämä on aika vaikea laji, ja tällainen populistinen rehotti tässäkin koko työn aikana liikaa: miljardiluokalla yhtäkkiä voitaisiin leikata [Puhemies: Kysymys!] yritystukia.

Kysymys on se, miten me tästä nyt jatkamme: tuleeeko tämän työn tuloksista vielä kuitenkin jotakin kehysriiheen vietäväksi?

16.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan erittäin suuresti edustaja Ihalaista ja hänen suhtautumistaan tähän työskentelyyn. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ministeri Ihalaista!] Ja mitä tästä seuraavana tulee: Käyn läpi sen työn, tulen keskustelemaan työryhmän jäsenten kanssa vielä ja sen jälkeen tulen hallitukselle esittelemään sitä työtä. Todennäköisestikin ensi viikon riihi on sellainen paikka, jossa voidaan sitten arvioida, onko joitain elementtejä, joita voitaisiin sieltä ottaa. Esimerkiksi tämä arviointineuvosto, tämä kriteeristö — nämä ovat sellaisia asioita, joita ei missään nimessä pidä haudata tässä tilanteessa. Ja vaikka tässä tuntuu, että työryhmä on saanut paljon lokaa päällensä, niin haluan kyllä kiittää niitä toimijoita, jotka siellä vastuullisesti toimivat [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Myös puheenjohtajaa!] — ja sen puheenjohtajaa ja sihteeristöä myös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2018 vp

16.45 **Kaj Turunen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tämä yritystykityöryhmä ei konkreettisia esityksiä tehnyt, ei tämä työ hukkaan ole mennyt. Lopputulokseen ei tietysti voi olla tyytyväinen mutta ei tosin pettynytäkään.

Tärkeintä tietysti on huomata se, että tämmöisessä yritystukileikkauksessa, jota hallitus on yrittänyt muutaman kerran tehdä, se ei ole onnistunut. Parlamentaarisisessa työryhmässä ongelmaksi tuli lähinnä se, että puolueilla on erilaisia tavoitteita.

Edustaja Vartian puheessa tuli nyt yksi asia. Vartia mainitsi, että mitä sitten, ei se haittaa yhtään, jos muutama tehdas menee kiinni, kyllä ne ihmiset työllistyvät sitten jonnekin muualle, kun taas toisille puolueille, esimerkiksi sinisille, teolliset työpaikat ovat tärkeitä. Ja vaikka tätä lopputulosta ei nyt saatu aikaiseksi, niin olisinkin kysynyt sitten pääministeriltä tässä yhteydessä lähinnä tämän työn jatkamisesta: eikö nyt pitäisi olla tarkkana kuitenkin siitä, että ainakaan uusia yritystukia ei tehtäisi, kun näistä entisistäkään ei pystytty oikein helposti leikkaamaan?

16.46 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan ensinnäkin yhtyä kiitoksiin siitä, mitä työryhmä on tehnyt — erittäin huolellista työtä edustaja, varapuhemies Pekkarisen johdolla. Oli aito halu löytää sellainen ratkaisu, joka olisi ollut koko eduskunnan hyväksyttävissä.

Edustaja Pekkarinen esitteli minulle oman pohjaesityksensä, ja esimerkiksi sen olisin voinut hyväksyä, mutta sille ei löytynyt riittävää tukea tuossa ryhmässä. Tämä osoittaa vain sen, kuinka vaikea alue tämä on meille kaikille. Esimerkiksi kun edustaja Vartia ajaa dieselautolla vaikkapa Turkuun, niin hän saa koko matkan yritystukea, [Välihuutoja] jos hänellä on dieselauto, koska se korjautuisi sillä, että laskemme bensiinin veroa. Tämä on esimerkki siitä, että ehkä se yritystuen määritelmä on vähän [Puhemies: Aika!] vaikeasti käsitettävissä. Jokainen meistä saa yritystukea, [Puhemies: Aika!] jotka dieselautolla ajamme.

Puhemies Paula Risikko: On varmasti kohtuullista, että myös varapuhemies Pekkarinen käyttää puheenvuoron pyynnöstä, ja kun on mainittu nimi, niin olkaa hyvä.

16.47 **Mauri Pekkarinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minä haluan kiittää useimpia tuon työryhmän jäseniä [Naurua] ja myös niitä asiantuntijajäseniä, jotka tässä työssä olivat mukana — aivan sanatarkasti niin kuin sanoin: useimpia tuon työryhmän jäseniä ja asiantuntijajäseniä. Se oli vakavaa paneutumista, mitä työryhmän jäsenet tässä osoittivat.

Meillä oli pitkälti yhteisymmärrys siitä, että erilaisia elinkeinoelämän verotukia pitää kohdentaa niin, että ei jatkossa enää tueta fossiilisten polttoaineiden käyttöä vaan puhtaita energiaratkaisuja. Me emme aivan löytäneet niitä keinoja ja tapoja, millä tämä tehtäisiin, mutta emme hirveän kaukana olleet.

Meillä oli esillä myöskin noin vajaan 100 ja 150 miljoonan suorat leikkaukset, ei niitä suurempia, mutta sen verran. Niissäkin lopulta tuli ongelmia, ettei löydetty yhteistä säveltä, mistä kohdasta se raja menee poikki.

Arvoisa puhemies! Kun tässä pitää olla kuitenkin kysymys, arvoisa puhemies, niin saanko kiittää hallitusta siitä, että se luotti tähän työryhmään niin, että siinä, mitä se [Puhemies: Aika!] ei keskuudessaan saanut aikaan, [Puhemies: Kysymys!] se pani sitä asiaa hoita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2018 vp

maan paitsi hallituspuolueiden edustajat [Puhemies koputtaa] myöskin oppositiopuolueitten edustajat? Siis kiitos siitä!

Puhemies Paula Risikko: Ja mikäs se kysymys oli?

Se, että saanko kiittää. [Naurua]

Puhemies Paula Risikko: Ja pääministeri vastaa.

16.49 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan kiitokset vastaan nöyrästi. Tämä on todella vaikea kokonaisuus, ja tahdon kiittää tosiaan ryhmän jäseniä ja erityisesti ryhmän vetäjää siitä työstä, mitä te siellä teitte.

Tavoitteena siis oli, juuri niin kuin edustaja Pekkarinen tuossa kuvasi, että saisimme aikaan sellaisen paketin, joka tukisi sekä uusiutuvaa energiaa että myöskin sitä, että teollisuus uusiutuisi, ja että löytäisimme suuruusluokkaa 100—150 miljoonaa tähän työhön. Mutta siitä ei yksimielisyyteen nyt päästy, ei ilmeisesti lähellekään yksimielisyyttä.

Arvostan sitä pohjaesitystä, minkä edustaja, varapuhemies Pekkarinen teki. Itse olisin esimerkiksi tämän pohjaesityksen voinut hyväksyä.

Puhemies Paula Risikko: No niin, tästä meinaa nyt tulla kiittelytunti eikä kyselytunti. Jatkamme kyselyllä.

16.50 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos kysytään elinkeinoelämän edustajalta, tarvitseeko esimerkiksi Outokumpu tätä tukea, niin pelkästään osakeyhtiölaki velvoittaa Outokummun työntekijää sanomaan ”kyllä”, koska hänen täytyy ajaa osakkeenomistajien asiaa. Heitä tämä työryhmä on pääasiassa kuunnellut, ei niitä riippumattomia tutkijoita, taloustieteilijöitä, jotka tunnistavat myös ne ulkoisvaikutukset. Jos Outokumpu saa rahaa, ne resurssit tulevat jostain. Jotain muuta joudutaan verottamaan enemmän, jotta tämä tuki voidaan maksaa, [Oikealta: Dieselautoilijoita!] ja se synnyttää hyvinvointitappiota. Kun tätä tarkastellaan kokonaisuutena, tämä nykyinen suomalainen tukijärjestelmä ei nauti yhdenkään suomalaisen taloustieteilijän kunnioitusta. Siitä huolimatta täällä kiitellään tällä hetkellä siitä, kuinka hyvää työtä tehtiin — mitään ei saatu aikaiseksi.

Arvoisa pääministeri Sipilä, te olette taustaltanne yrittäjä, on porvarihallitus, olette perustellusti huolissanne valtiontaloudesta. Jos tutkijat ovat sitä mieltä, että yritystuista jostakin [Puhemies: Kysymys!] kannattaa leikata, niin olisiko mahdollista, että tämä harjoitus tehtäisiin vielä kerran kunnolla teidän toimestanne?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Lintilä vastaa.

16.51 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työryhmä oli minun asettamani — katson, että minä myös vastaan siitä.

Ensinnäkin olen pikkasen pettynyt, jos kokeneet parlamentaarikot, asiaan vihkiytyneet parlamentaarikot, eivät [Eva Biaudet: Eivät kiitä ministeriä!] pysty henkilökohtaiseen päätöksentekoon ja ratkaisun muodostamiseen vaan antavat ryhmässä olevien asiantuntijoiden johdatella itseään. Ja en usko siihen, että näin kävi, koska nämä edustajat, jotka asian-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2018 vp

tuntijoina olivat siellä, edustivat nimenomaan asiantuntemusta niiltä omilta sektoreiltaan ja on vaikea kuvitella, että kyseisistä asioista paljon parempaa asiantuntemusta Suomessa tällä hetkellä löydettäisiin. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä] Vaikka olisi koettu, että nämä asiantuntijat ovat johdattaneet sitten puolueitten edustajia, [Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, eivät ole johdatelleet!] kaikkihan istuvat puolueitten edustajina ryhmässä, niin minun on erittäin vaikea kuvitella sitä, että näin olisi, ja oikeastaan pitäisin vähän halventavana [Puhemies koputtaa] sitä näitä ryhmän edustajia kohtaan.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys.

16.52 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on jo usein sanottu, erittäin hyvä tulos oli se, että määriteltiin ne kriteerit, saatiin ne kriteerit, millä tulevaisuudessa katsotaan yritystukia. Ja yksi kriteeri on myöskin kansainvälinen kilpailukyky. Se on se ongelma, että koko maailmassa ja Euroopassa annetaan niin hirveästi yritystukia. Meidän pitäisi saada eurooppalaisella tasolla ja maailmanlaajuisella tasolla käännettyä tämä tilanne aidoksi markkinataloudeksi — tämä liittyy myöskin energiakysymyksiin ja vastaaviin asioihin — ja meillä täytyy olla samantasoinen kilpailumahdollisuus. Toivottavasti me pyrimme sen saamaan. Minä toivonkin hallituksen puolelta, että saadaan keskustelua eurooppalaisella tasolla, ettei anneta toimintatukea vaan tuetaan uusiutumista.

Mutta se toinen näkökulma, esitän siitä kysymyksen. Meillä on myöskin sellainen tosiasia, että me tavoittelemme esimerkiksi hiilen käytön vähentämistä, jopa lopettamista, ja samanaikaisesti me tuemme vielä fossiilisia polttoaineita. Meidän täytyisi ehkä löytää [Puhemies: Kysymys!] tällainen pitkä linja, jossa me saisimme nämä samansuuntaiseksi. [Puhemies koputtaa] Kysynkin ympäristöministeriltä: voitaisiinko tällainen löytää, että saataisiin tällaista uusiutuvaa lisää ja puhdasta energiaa ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.53 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai ylipäänsä valtion rahankäytössä täytyy olla aina tavoitteena yhteiskunnan kokonaishyödyn lisääminen. Kuten pääministeri totesi, jos yrityksiä tuetaan tai elinkeinoelämää tuetaan, hyviä kriteereitä ovat muun muassa se, että päästään fossiilisista polttoaineista uusiutuviin, ja se, että pystytään kohdentamaan tukea siten, että se uudistaa teollisuuttamme, uudistaa yrityksiämme kohti tulevaisuutta ja sen haasteita. Tällä kaudella pyrimme edelleen ratkaisuihin, joilla pystymme uusiutuvan energian osuutta tavoitteittemme mukaisesti lisäämään ja samalla vähentämään Suomen riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja pienentämään fossiilisten polttoaineitten käytön aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat ilmastonmuutoksen perimmäinen syy.

Kysymyksen käsittely päättyi.